

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

8 Vtrùm ad vitanda grauia tormenta poßis alterius peccatum occultum, vel aliud secretum pandere, præsertim si ipsi inde mors immineat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

teneretur Iudici cum tantis tormentis suam innocentiam probare.

44 Dices Primò, ex Nauarro cap. 18. nu. 19. Talis homo moraliter loquendo se interficit: ergo peccat.

Non se interficit. Respond. Nego illum se interficere: non enim physice, vt pater; neque etiam moraliter (sicut is, qui sine iusta causa se conicit in certum periculum mortis, dicitur sibi causa mortis) quia iustam causam habet, ob quam se interficiendum exponit; sicut si quis se exponeret hostium telis, vt grauissima tormenta ab illis inferenda euaderet, non se occideret. Imò si honesta persona ro-

45 garet eum qui illa nefando modo vellet abuti, vt ipsam potius interficeret, non censeretur homicida sui, quamuis fortè alia ratione peccaret: ergo neque hic est homicida sui, fatendo tale crimen. Quod confirmatur; quia si rogaret Iudicem, vt se interficiat potius, quam ita torqueat; non censeretur homicida sui.

46 Dices Secundò, Ergo etiam poterit alteri sine peccato mortifero falsum crimen imponere, vt tormentis se eximat.

Alteri falsum crimen impingens. Respondeo, negando consequentiam; quia non est dominus, nec eam habet potestatem in famam alterius, quam in suam, præsertim contra veritatem: vnde faciet illi grauem iniuriam, si inuito falsum crimen impingat; quæ iniuria non habet locum, dum sibi impingit.

47 Admitto tamen, non fore mortiferum, si illi constet, id non esse contra alterius voluntatem; vt si procul abesset, nec quidquam illi periculi immineret, essetque tanta amicitia alteri coniunctus, vt non sit dubium, quin æquo animo sit laturus.

48 Dico Sextò, Qui hoc modo vi tormentorum falsus est crimen falsum, ob quod erit morte plectendus, non tenetur illud postea reuocare, quamuis antea periurio illud confirmasset, si prudenter metuit se rursus ad tormenta raptum iri (vt ordinariè fieri solet;) sed potest sine peccato mortifero in eo persistere & mori. Ita Angelus, Sotus, & alij. Patet ex dictis, præterquam illud de periurio, quod nunc probatur; quia etsi peccauerit mortiferè, quando periurio confirmauit, tamen postea non tenetur retractare. Ratio est; quia periurium iam transit, & non retractando, nemini facit iniuriam: retractando autem, culpam periurij delere non potest, sed coram Deo pœnitendo, quod potest facere absque externa reuocatione: læcus est de periurio, quod in detrimentum alterius cedit; hoc enim debet reuocari.

49 Petes, Vtrum tenetur ea quæ sibi imposuit retractare, saltem in extremo vitæ, cum iam iam est occidendus? Ita enim docet Siluester supra ex Panormitano. Sed verius est non teneri, si ea reuocatio nihil prodesset, sicut ordinariè nihil prodest.

50 Dico Septimò, Si Religioni vel familiæ, ex confessione falsi criminis sequeretur grauis infamia, prudenter expendendum, vtrum tormenta ipsi infamiæ præponderent, an contra: nam fieri potest, vt tanta sit illa infamia, vt potius tenearis quæuis tormenta perperci, quam illam tibi cum tanto aliorum damno irrogare. v.g. si inde bonum publicum notabiliter laederetur, si aliqui idè in hæresim lapsuri, &c.

D V B I T A T I O V I I I.

Vtrum ad vitanda grauius tormenta, possis alterius peccatum occultum, vel aliud secretum pandere, præsertim si ipsi inde mors imminet.

51 **R**espondeo & Dico Primò, Posses te ob hanc causam illud aperire, si nullum aliud incommodum alteri, quam infamiæ impendat. Ita docet Nauar. c. 18. num. 54. & alij passim. Probatur; quia non teneor alterius famam cum tanto meo incommodo seruare, sicut nec alterius pecunias, si eas apud me occultatas habeam.

Dices, Hoc non solum est non seruare famam, sed etiam positiuè auferre; quod non licet. *Aperire occultum.* Respondeo, Id eo casu non esse positiuè auferre; quia non intendo auferre opinionem bonam, quam de ipso habent, sed solum id quod latebat occultum in mente mea, profero per signa in lucem, ad quod ius habeo; eò quòd ille reuera hoc crimen fecerit, & ego illius cognitionem sine ipsius iniuria sim assecutus. Sicut enim, si epistola, quædam secreta tua continens, apud me recondita foret, possem eam proferre ad vitanda grauius tormenta; ita etiam si tua secreta in mea cognitione recondita sint, possum ea proferre in lucem, vt aliquod graue incommodum euitem, etiam si inde sequatur, vt alij de te malam opinionem concipiant, & bonam è mentibus suis excludant; ad hoc enim permisiuè solum me habeo, dum iure meo vtor. Hinc fit, vt ad vitanda grauius tormenta, possim *53* aperire quoduis secretum alterius, mihi cognitum; modò non sit vel ex confessione Sacramentali acceptum, vel iniuria extortum; (vt quidam excipiunt) vel nisi inde grauissima incommoda timeantur; vt si esset secretum Principis, vel Reipublicæ, vel exercitus; vt rectè docet Sotus lib. 5. de Iust. q. 10. a. 2. & Nauar. c. 18. nu. 54. Ratio est; quia illud secretum est veluti quoddam depositum, apud me occultatum, quod ego non teneor seruare occultum cum tanto meo incommodo, etiam si certum sit, alteri inde damnum obuenturum; si tamen sine causa proderem, esset iniuria, & tenerer ad restitutionem; quia voluntariè esse causa damni.

Dico Secundò, Ob eandem causam potes illud *54* aperire, etiam si inde alteri esset periculum mortis: Si alteri modo illud sine vi & fraude, & extra confessionem acceperis. Ita Sotus & Nauar. supra, & alij. Ratio est; quia non teneor cum tanto meo incommodo seruare famam, aut etiam vitam proximi. Non negamus tamen, quin sæpè laudabilius sit, etià quæuis tormenta perferre; quam secreta, vel etià crimina occulta priuati hominis patefacere: qui tamen patefecit, non peccauit, tenetur tamen postea extra tormenta reuocare confessionem, qua parte cedit in damnum proximi, seruata veritate commodo aliquo sensu, si potest; nisi rursus tormenta, vel aliud graue incommodum metuat.

Sed dubium hic est, Si vi aut fraude extorsisti. Sotus putat tunc te non posse reuelare, etiam si tormentis esses necandus. Nauarrus autem distinguit: Si damnum, inquit, irreparabile alteri imminet ex reuelatione, non potes; si autem reparabile, potes.

Resp.

55
Quid si in-
iuria ex-
torferis.

Resp. & Dico Tertio, Probabile est absolute, etiam in hoc casu posse tale secretum vel crimen alterius aperiri ad vitanda graua tormenta, etsi ipsi inde sit vitæ periculum. docet Petrus Nauarr. lib. 2. cap. 4. num. 131. Ratio est, quia iuxta Sorum & alios, possum aperire secretum tali casu, quamuis stipulatus sim alteri silentium: ergo etiam licet iniuria extorferim. Nam qui ex contractu aliquid debet, non minus tenetur, quam qui ex delicto, vt infra dicitur.

Secundo, Quia etsi antea iniuriam feci extorquendo secretum, vel fraude expiscando: iam tamen postquam scio, ius habeo vtendi & reuelandi in tanta necessitate; sicut si quis furatus esset equum, posset eo in necessitate vti, etiam cum interitu equi, imò etiam cum interitu domini, vt si hostibus inuadentibus fugiat, domino in periculo relicto.

Tertio, Quia in hoc casu reuera non infero damnum, sed si quod sequatur, ex alterius malitia sequitur, qui me iniuste torquet; nam mea confessio tormentis expressa, non est alicuius ponderis, nec ei debet adhiberi fides; vt patet ex cap. 1. causa 15. q. 6. Alexandri PP. Quæ ratio bene probat, confessionem non esse per se causam damni, sed solum per accidens; & damnum illud prouenire non ex mea confessione, sed ex malitia iudicis torquentis, & consequenter non censeri me causam illius damni, nisi permisiue.

56 Dices, Si talis confessio non censetur causa damni: ergo si vi tormentorum de altero crimen falsò confitearis, non peccas mortiferè, nec teneris ad compensationem damni.

An aliquo casu possim falsum alteri imponere.

Resp. Si uelut v. Detractio, q. 3. fateatur totum; modò tamen post tormenta reuocet. Idem docet Pet. Nauarra lib. 2. c. 4. n. 131. quæ sententia videtur probabilis, si nihil aliud quam infamia metuatur: quia talis confessio verè non inducit infamiam, quando postea reuocatur. Si tamen inde mors vel aliud graue damnum illi impenderet, omnino mortiferè peccaret: quamuis enim, si Iudex legitime procedat, talis confessio nihil mali inferre possit; secus tamen res habet, si capret occasionem illi nocendi. Sicut si latro minetur mihi mortem, nisi dixerò quis se accusarit, nõ possum falsò id imponere ei, quem ille ob id esset interfecit. Ratio est; quia cum talibus circumstantiis falsum imponere; est per iniuriam dare causam magni damni. Merito enim potest is queri de iniuria, cui cum tanto damno falsum imponitur.

DUBITATIO IX.

Vtrum possim manifestare alterius crimen occultum, ad impediendum damnum proximo impendens.

57 R Espondeo & Dico Primo, Si illud damnum est alicuius momenti, siue sit temporale siue spirituale, posse crimen proximi manifestari ad illud impediendum, quatenus id ad illud est necessarium. Ita Sotus lib. 5. de Iustitia qu. 7. art. 1. & Nauar. cap. 18. nu. 31. & alij. v. g. noui Petrum esse furè, possum monere eos quibuscum habitat, vt sibi caneant: si gerit se pro medico, & ego noui eius imperitiam, possum monere quibus impendet periculum; homicidium à Petro commissum imponitur innocenti; qui ob id erit plectendus,

possum aperire Petrum auctorem. Imò in huiusmodi casibus sapè fit, vt non solum possum, sed vt etiam teneat ex charitate crimen alterius manifestare, nempe si graue damnum ex eo aliis imminet, & damnum quod ex manifestatione sequitur, non sit tanti, vt eius ratio præ altero haberi debeat. In dubio autem, vtrum præponderet, inclinandum in fauorem innocentis, huic enim in dubio fauendum. Ratio horum est; quia nemo habet ius tuendæ famæ cum tanto damno, quod inde alteri iniuste obueneret. Item quisque habet ius ad proferendum in lucem id quod in sua cognitione abditò tenet; si ex occultatione aliis damnum proueniret: si enim quisque id potest ad sua damna auertenda, cur non etiam possit ad damna proximorum, cum debeat diligere proximum sicut seipsum? Hinc fit, vt quando agitur de officio beneficioque conferendo, de matrimonio contrahendo, de Religione suscipienda, si ego sciam aliquod iustum impedimentum, vnde aliquid notabile incommodum merito timeri debeat, possum eius occulta pandere.

Dico Secundo, Si ad auertendum illud damnum, non est necesse crimen alterius patefacere, sed superest alia via commodior, seu minus noxia, verbi gratia, per fraternam correptionem non possum aperire: similiter, si nihil iuuaret ad damnum auertendum. Prior pars patet; quia esset contra charitatem: tenemur enim minimum lædere proximum, quantum fieri potest, tum in illo curando, tum in malis ab illo prouenientibus auertendis.

Sed difficultas est, An sit contra iustitiam, crimen tunc aperire? Videri possit non esse; quia nemo habet ius ad famam, per quam aliis nocere parat, seu per quam tribuitur ei probitas vel peritia, cuius simulatione aliis esset nociturus. Vnde etiam nemo potest conqueri sibi factam iniuriam, quod illis sui defectus sint patefacti, sed sibi id imputare debet, vt qui per hanc famam aliis nocebat. Deinde quia potest quis interdum habere ius in famam & vitam alterius, etiam si malum alteri auerti possit; vt si inuadaris & possis fugere: non enim ex iustitia teneris fugere, vt supra ostensum est. Sic si accuseris iniuste, & possis euadere vel exceptione fori, vel exceptione contra accusatorem, pandendo crimina eius occulta; non facis illi iniuriam, si pandas. Nihilominus altera sententia est communior, præsertim si ille alioquin erat bonæ famæ. vide infra num. 132.

Alter pars probatur; quia si reuelatio illa non videtur profutura, frustra fiet: in dubio tamen est licita.

DUBITATIO X.

Vtrum liceat infamare eum qui fictis virtutibus sibi famam parauit, vel qui crimen commisit cui iure infamia est annexa.

R Espondeo & Dico Primo, Licetum est aperire hanc simulationem, si ea vergat in alicuius detrimentum; vt si quis simulet se peritum aduocatam, medicum, confessarium, pharmacopolam, & constet mihi non esse talem. Ratio est; quia ille ius non habet famam suam retinendi

58
Sapè teneor
manifestare.

59

60

61

An sit contra iustitiam.

62

Ius in vitâ & famam alterius, dicitur alia via suppedire.

63

Si fictio cedat in damnum alicui.